

PASTIRČEK VENČESLAV.

Zgodovinska povest, spisal Jak. S—č.

o celi Evropi domala divja strašna vojska. Narod stoji v boju zoper narod, država zoper državo. Vsak hoče svojih pravic in svojih koristi, in zato padajo tisoči in tisoči v krvavem boju in s svojo krvjo škrope poljane mile domovine.

Poslušajte v tem času vojskâ, mali čitatelji, povest o hrabrem dečku, ki je v začetku trinajstega stoletja, v času križarskih vojskâ, sam nabral celo vojsko in jo vodil. Bil je poveljnik takozvane otroške križarske vojske.

Kaj pa so bile križarske vojske? — Svetih krajev, kjer je naš dobri Zveličar prišel na svet, kjer je živel, učil, trpel in umrl, teh svetih krajev so se v svoji pohlepnosti že davno polastili Turki. Z žalostjo je gledal ves krščanski svet, kako je kruto gospodaril nevernik v Sveti deželi, in ves svet je srčno želel, da bi osvobodil svete kraje iz rok nevernikovih. Leta 1095. je menih Peter začel oznanjevati križarsko vojsko zoper Turke, gospodarje v Palestini. Vse polno junakov je hitelo takrat pod orožje, si prišlo rdeče križe na rame in z veselim in navdušenim klicem: »Bog hoče vojsko, Bog jo hoče!« hitelo v boj zoper nevernike. L. 1096. so se odpeljali v Palestino, kjer so slavno premagali Turke in v Jeruzalemu ustanovili krščansko kraljestvo. — Sovražnik pa ni miroval, in zato so se križarji vzdignili leta 1147. v drugič in pod poveljstvom nemškega cesarja Konrada III. in francoskega kralja Ludovika VII. zopet udrli v Sveto deželo. Ker pa ta vojska ni imela zaželjenih uspehov, je leta 1189. stari nemški cesar Friderik Rdečebradec sam zbral vojsko in šel nad nevernike v Sveto deželo. Ta vojska je rodila mnogo uspehov, in spet se je zablestel v Sveti deželi po cerkvah križ, kjer se je prej blestel polumesec, znamenje mohamedancev. —

Sovražnik pa še ni miroval, in 1202. leta je morala nova vojska zoper mohamedance. Križarji pa žalibog niso bili složni, in Sveta dežela je še naprej ostala v sponah nevernikovih.

V teh žalostnih časih je pa zasedel stol sv. Petra odločen mož, papež Inocencij III. Čeprav je bilo med kristjani čimdalje manj navdušenja za križarsko vojsko, papež le ni hotel mirovati in si je vedno prizadeval, da bi pridobil katoliške vladarje za novo vojsko. Njegov trud je bil pa kakor brez pravega uspeha. Ker ljudje niso hoteli poslušati božjega namestnika, je pa vojsko sklical Bog sam, in ker odrastli ljudje niso hoteli iti nad nevernike, so se pa zbrale velikanske množice otrok, ki so hitele v Palestino zoper Turke. In tedaj se je godila naša povest.

I.

Gori na severnem Francoskem, blizu mesta Amiens, je imel svoja posestva bogati in pobožni grof Konrad. Pri tem grofu je pa služil za pastirja Venceslav, sirota, ki je že v zgodnji mladosti izgubil očeta in

mater. Bil je jako delaven in bogaboječ dečko, da so ga ljubili vsi, od grofa do zadnjega hlapca.

Mali pastirček je marsikaj slišal o križarskih vojskah in večkrat videl križarje, ki so se vračali v bleščečih opravih iz Palestine. Z velikim veseljem je poslušal križarje, ki so pripovedovali o lepih južnih deželah, o morju, o barkah, o Sveti deželi, o lepih cerkvah v Sveti deželi, a tudi o krutih Turkih. Ta pripovedovanja so vzbudila v srcu malega pastirčka vročo željo, da bi kdaj mogel še tudi iti v Palestino in vihteti meč zoper krute nevernike, ki stiskajo uboge kristjane. — Sčasoma so pa potihnele povesti križarjev, minulo je navdušenje ljudstva, Venceslav je pa ostal še vedno ubog pastirček, in njegovi načrti in njegove želje, da bi šel v Sveto deželo — vse, vse je ostalo neizpolnjeno . . .

Leta 1212., neko pomladno nedeljo popoldne je bilo. Pobožni vaščani so se zbrali v svoji farni cerkvi. Po navadni pobožnosti je stopil na prižnico mlad duhovnik s križem v roki in je navdušeno govoril o Sveti deželi. Povedal je, da kliče sv. oče Inocencij na novo križarsko vojsko, da zopet pride Sveta dežela v roke kristjanov. Govoril je o krutosti nevernikov in h koncu govora je zaklical: »Vsi na križarsko vojsko! Bog hoče!« — Duhovnik je dobro opravil svoje delo. Cela vas se je navdušila za boj zoper Turke; možje in mladeniči so hiteli k duhovniku, ki je pripenjal rdeče križe na rame prostovoljcem — križarjem.

Glej, glej, med bradatimi možmi in krepkimi mladeniči se pa drenja k duhovniku dečko štirinajstih let — pastirček Venceslav. Pridigarjeve besede so mu obudile želje po Sveti deželi in vzbudile načrte, ki so bili že skoro pozabljeni na dnu srca. — Duhovnik vpraša Venceslava, česa želi. Venceslav odgovori: »Nad Turka bi rad z drugimi in rad bi se bojeval v Sveti deželi.«

»Kako boš ti, tako mlad! Glej, krepki vojaki omagujejo na potu, in kako si ti šibek. Saj ne boš zmogel take dolge poti. Le doma ostani in moli za križarje,« mu prigovarja duhovnik in ga noče zapisati med prostovoljce. Venceslav pa ves žalosten pobesi glavo. Kaj takega ni pričakoval; upal je, da ga bodo z veseljem sprejeli med križarje, saj je močan in bo o Božiču že štirinajst let dopolnil. Vendar noče ugovarjati, ker je navajen ubogati. Ves žalosten odide domov . . .

Ko se je prismejljalo drugo jutro zlato solnčece izza hribov in pogledalo po amienski ravnini, je že videlo pastirčka Venceslava na pašniku pri čredi. A Venceslav ta dan ni prepeval vesele pesmi solnčku v pozdrav, ampak ves žalosten in zamišljen je sedel na parobku in si z rokami zakrival obraz. Ne sme iti na vojsko, ker je premlad . . . Vse srčne želje, vsi upi in načrti mlade duše, vse je pokopano, vse izgubljeno, vse . . .

Ves utrujen žalosti se zlekne pastirček v travo in zaspi. Nebeški Zveličar pa je vedel za njegove želje, videl njegovo žalost. Zasmilil se mu je ubogi pastirček in zato mu je poslal prelepe sanje . . .

In odprlo se je visoko nebo in iz neba je stopil sam Kristus, oblečen kot romar, s popotno palico v roki. Stopil je k Venceslavu, ga prijel za roko in mu rekel z milim glasom: »Venceslav, kaj žaluješ? Nikar ne žaluj, ojunaci se in skličiči otroke svoje starosti in vodi jih sam v Sveto deželo. Bodi ti vodnik otroške križarske vojske! Takoj oznani vsem, kaj sem ti naročil!« — Pač le sanje!

Venceslav se vzdrami, skoči vesel pokonci, hitro zbere svojo čredo in odhití domov. Ko pride domov, pove svoje sanje takoj grofu Konradu in ga prosi, če bo smel zbrati križarsko vojsko otrok.

Grof posluša pastirčka. Razveseli se, ko sliši o božjem naročilu, a še bolj ga razveseli Venceslavova prošnja, če bi smel iti kot križar z otroki v vojsko. Ves vesel poda grof Venceslavu roko: »Dobro, dobro, Venceslav. Ker si dober in priden dečko, ti ne branim na sveto pot. Le pojdi in zberi otroke, jaz sem pripravljen, da vam dam vsem orožja.«

Venceslav zahvali grofa in odide takoj v mesto k svojemu prijatelju Mirku, s katerim sta vedno skupaj sanjara o Sveti deželi. Tudi Mirko si je kmalu izprosil od staršev dovoljenje, in nato sta oba dečka skupaj vabila otroke na vojsko. Kar naenkrat je izvedelo celo amiensko mesto o otroški križarski vojski, o Venceslavovih sanjah, in otroci so kar trumoma dohajali k Venceslavu. Prvi dan je dobil pastirček že čez sto otrok. — Ta novica se je hitro raznesla po celi deželi, in število mladih junakov je vidno rastlo. Ko je prišel čas, da bi odrinili, je bila v Amiensu zbrana četa trideset tisoč otrok, ki so bili oboroženi z vsem potrebnim orožjem. Vse je oborožil grof Konrad.

II.

Vsa v zlatu se blešči velika kraljevska dvorana v Parizu. Kralj Filip II. sedi na prestolu, okoli njega pa stoje visoki državni uradniki in dvorni svetovalci. Med njimi pa stoji mladi duhovnik, ki je oznanjeval križarsko vojsko. Kralj vstane s prestola in začne govoriti: »Kakor smo ravnokar slišali od patra Bernarda, ki ga Naše veličanstvo visoko spoštuje, se je javilo za križarsko vojsko mnogo mož, ki so pa vsi odpravili svojo pomoč in poslali rajši otroke na vojsko. Ker smo se sami udeležili križarske vojske in smo sami izkusili v nji vse težave in nadloge, zato zaukazujemo, da se otroci takoj odpuste vsi domov.« Tako je govoril kralj in sedel na prestol. Dvorni svetovalci so zadovoljno kimali z glavami, in kraljevi tajniki so hitro odšli, da razglase ukaz.

Med tem pa kar naenkrat nastane pred kraljevim gradom vpitje: »Živio kralj!« Vsi pohite k oknom. Tudi kralj se obrne, da vidi, kaj je pred gradom. In glej, pred gradom stoji cela dolga četa mladih križarjev, vsi oboroženi s sulicami in meči. Zagledajo pri oknu kralja. Nov vihar navdušenih vzklikov pozdravi kralja, in poveljstvo otroške vojske odide v grad. — — —

Zopet je sedel kralj na prestolu, okoli njega dvorni svetovalci, pred tronom so pa stali zastopniki otroške vojske. Venceslav je pozdravil kralja

v imenu vseh mladih križarjev in ga prosil blagoslova za pot. Kralju se je zjasnilo lice, ko je videl pogumnega Venceslava. Vendar je odgovoril na pozdrav resno: »Veseli me, da je v moji deželi toliko otrok, ki bi se radi žrtvovali za Sveto deželo in sveto vero. Vendar vas ne morem in ne smem pustiti proti Turkom. Toliko težav, nadlog, nezgod in zaprek morajo prestati odrastli križarji, a kaj čaka šele vas? Pojdite domov in molite, da užge Bog srca množ za novo vojsko!«

Venceslav je čul kraljeve besede, žalosten je postal, ko je slišal prepoved, poguma pa vendar ni izgubil. Pogumno je odgovoril kralju: »Veličanstvo, našo vojsko je izbral Bog sam. Kristus se mi je prikazal in mi naročil, naj zberem dečke v križarsko vojsko. Zato prosimo, da nas pustite proti nevernikom!«

Kralj je poslušal Venceslava. Všeč mu je bilo junaštvo in pogum mladega vodje. Ko je slišal o prikazni, se mu je obličje razsvetlilo, in ko je prvi dvorni svetovalec zašepetal kralju svetopisemske besede: »Če je od Boga, ne moremo razdreti, če ni od Boga, bo samo razpadlo,« je kralj vstal in rekel: »Če vas Bog kliče, jaz ne bom nasprotoval. Pojdite torej in z vso vnemo delajte na to, da postane Sveta dežela zopet krščanska. Moj blagoslov naj vas spremlja na vseh vaših potih! Danes ste pa vsi moji gostje.«

Venceslav se je spoštljivo priklonil kralju in odšel k svoji četi. Razglasil je vsem kraljeve besede in jim povedal, da so ta dan vsi gostje kraljevi. Vesel »živel kralj!« je zadonel iz otroških grl.

To je bil večer v kraljevem vrtu! Parižani so prihiteli, da vidijo mlade vojake in jih obdaré. Otroci so sedeli pri mizah, ki so se šibile pod težo kraljevskih daril. Godba je igrala, med godbo so pa odmevali glasovi otrok. Veselje se je pa še bolj pomnožilo, ko so vsi izvedeli, da je kralj Filip II. blagovolil voditelja otroške vojske, pastirčka Venceslava, povzdigniti v vojvodski stan in v otroško vojsko kot stražo uvrstiti deset največjih junakov svoje telesne straže.

Drugi dan se je že pomikala otroška armada iz Pariza proti jugu. Parižani so jim metali z oken cvetice, otroci so pa z veselo pesmijo hiteli iz mesta. Če so jih ljudje vprašali, kam gredo, so jim radostno odgovarjali: »K Bogu gremo, k Bogu gremo!« (Konec prih.)

